

นกกับปลา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๓๖๓. เรื่อง “ทำไมพระอรหันต์ถึงมาปรากฏตัวได้ครับ”

(คำถามนะ ทำไมพระอรหันต์ถึงมาปรากฏตัวได้ครับ)

กราบเท้าหลวงพ่อดีเคารพอย่างสูง ผมเฝ้าติดตามคำสอนของหลวงพ่อมานาน และเคยไปกราบอยู่หลายครั้ง อีกทั้งเคยถามคำถามเมื่อหลายปีก่อน (ที่ผมฝึกพุทธโธระวัๆ เหมือนเป็นเอ็ม ๑๖ ครับ) ถึงตอนนี้ก็ยังฟังเทศน์หลวงพ่อยู่ทุกคืนทุกวันครับ ผมมีคำถามจะเรียนถามหลวงพ่อ ซึ่งคำถามนี้เพื่อนผมเขาถามผม แต่ผมตอบไม่ได้ครับ

ตัวเพื่อนผมนั้นเขาก็ตั้งใจและนับถือพ่อแม่ครูบาอาจารย์สายหลวงปู่มนฺตฺสฺนฺโต รวมทั้งชอบฟังเทศน์หลวงพ่อบ้างๆ ด้วยครับ เขาถามว่า การที่ครูบาอาจารย์ที่ล่วงไปแล้ว เช่น หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้น และหลวงตามหาบัว เมื่อท่านเหล่านั้นนิพพานไปแล้ว หรืออีกนัยคือเป็นพระอรหันต์ไปแล้วนั้น

เขาจำที่หลวงพ่อดีเทศน์ว่า “พระอรหันต์ไม่มีจิต เพราะมีจิตคือมีภพ”

ดังนั้นเมื่อไม่มีจิต ไม่มีภพแล้ว แต่ทำไมโยมหรือพระบางคนที่มิบุญหรือภานาดีๆ นั้น เมื่อเขาจะทำอะไรไม่ดี แล้วหลวงปู่จะมาปรากฏตัวให้เห็น (เหมือนในเทศน์ที่หลวงพ่อดีเล่าว่า ลูกศิษย์คนหนึ่งจะเอาปืนไปยิงคน แล้วจู่ๆ หลวงปู่มนฺตฺสฺนฺโตมาปรากฏตัวต่อหน้า จนเขาเมื่อไม่อ่อนแล้วก็ล้มเลิกการไปยิงคน) ลูกขอรบกวนหลวงพ่อดีช่วยอธิบายให้เข้าใจด้วยครับ

ตอบ : ฉะนั้น จะตอบว่า จะตั้งชื่อเลยว่าไม่ต้องตอบ ไม่ต้องตอบหรือ เพราะตอบไปก็ไม่รู้เรื่อง ในเมื่อเราไม่ใช่พระอรหันต์ เราไม่รู้เรื่องพระอรหันต์ไปตอบ ยิ่งตอบก็ไม่มีประโยชน์อะไร หรือ ฉะนั้น ไม่ต้องตอบ ไม่ต้องตอบก็จบไป

แต่นี้ตอบ ตอบเพราะอะไร ตอบเพราะว่า เวลาพูด คนเราเอาเรื่องต่างๆ เขาเรียกว่า “กรรมคลุกเคล้า” ไปคลุกเคล้า ไปปนเปกันจนแยกอะไรไม่ออกใจ ไปปนเปกันหมดว่าอะไรเป็นพระอรหันต์ อะไรไม่เป็นพระอรหันต์ อะไรเป็นปฏิบัติ ไม่เป็นปฏิบัติ มันสับสนปนเปไป แล้วงงไปหมดเลย ไม่รู้อะไรเป็นพุทธศาสตร์ อะไรเป็นไสยศาสตร์ อะไรเป็นมรรค อะไรเป็นผล ในการปฏิบัติธรรม นั่งหลับตาไปแล้วก็นึกว่าเป็นการภาวนาไป มันสับสนกันไปหมดใจ ถ้ามันสับสนไปหมด แล้วมันจะไปไหนล่ะ มันไม่ไปไหนหรือ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ในเมื่อเขาก็ศรัทธา เขาก็เชื่อฟังใช่ไหม แต่เราตอบเขาไม่ได้ ตอบเขาไม่ได้หรือ ตอบเขาไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าเราไม่รู้จริง อย่างไรก็ตามเราก็ตอบเขาไม่ได้ ถ้าเราตอบเขาไม่ได้ เราพูดแต่เรื่องที่เราคุยกันได้ เราเข้าใจกันได้ก็จบไป สิ่งที่ต้องตอบไม่ได้ก็เขวนไว้ก่อน บอกเลย เตียวเราภาวนาให้เป็นพระอรหันต์แล้วจะกลับมาตอบ

เขวนไว้เลยนะ เรบอกว่า ซาคินี้ถ้าเราภาวนาเสร็จแล้ว ถ้าวันไหนเป็นพระอรหันต์แล้วก็จะกลับมาตอบเขา ถ้ายังไม่เป็นพระอรหันต์ก็เขวนไว้ก่อน เขวนไว้ก่อน ยังไม่ต้องตอบ มันก็เป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราจะไปตอบ เราตอบไม่ถูกหรือ อย่างไรก็ตามก็ไม่ถูก ถ้าไม่ถูกแล้วไม่ต้องตอบ ถ้าไม่ต้องตอบแล้ววางไว้เลย นี่พูดถึงในความเห็นของเราละ

ฉะนั้น เขาถามว่า แล้วสิ่งที่ว่า เขาบอกว่า หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น หลวงตา ท่านนิพพานไปแล้ว แล้วอีกนัยหนึ่งคือท่านเป็นพระอรหันต์

ทีนี้ปัญหานี้ยกไว้ก่อน พระอรหันต์ เตียวค่อยว่ากัน นี้จะเอาคำนี้ก่อน เอาที่ว่า เขาจำได้ว่า หลวงพ่อเคยเทศน์ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต เพราะมีจิตก็คือภพ ดังนั้นในเมื่อไม่มีจิตแล้วมีภพได้อย่างไร

ถ้ามันมีจิต มีสิ่งใดๆ อยู่ ถ้ายังมีสิ่งใดอยู่ สวงนสิ่งใดอยู่ เป็นพระอรหันต์ไม่ได้หรอก พระอรหันต์ต้องทำลายทั้งหมด ทำลายสรรพสิ่งทั้งหมด ทำลายแม้แต่แสงสว่าง ความส่องใสในใจต่างๆ ทำลายหมดเลย

แล้วทำลาย เวลาคนปฏิบัติเข้าไปแล้วมันไม่กล้าทำลาย ใครๆ ก็ไม่กล้านะ พอจิตมันสงบเข้าไปแล้ว พอจิตส่องใส แหม! หลวงตาท่านบอกว่าเวลาจิตท่านว่างหมดเลย มองไปทะลุภูเขาเลากาไปหมด อู้ฮู! มันสุดยอด จิตทำไมมหัศจรรย์ขนาดนั้น มีความเคลิบเคลิ้มไปกับความเห็นอันนี้ใจบอกว่ามันเป็นมหัศจรรย์ มันสุดยอด สุดยอดจนคาดไม่ได้ ทำไมจิตของเรามันดีขนาดนี้ ทำไมจิตของเรามหัศจรรย์ขนาดนี้ ทำไมมันว่างได้ขนาดนี้

ท่านบอกเลย ธรรมะมาเตือน เพราะกลัวว่าหลวงตาท่านจะติดอยู่ใจ “ความสว่างใส ความส่องใส มันมีที่เกิด มันมีวิชา มันมีจุดและต่อม” นี่ถ้าธรรมมาเตือน เตือนก็ยังคง งามอยู่อย่างนั้นแหละ ทั้งๆ ที่ว่ามันมหัศจรรย์นะ จิตของเราทำไมมหัศจรรย์ขนาดนี้ มันภูเขาเลากาทะลุไปหมด มันไม่มีอะไรจะบังจิตนี้ได้เลย จิตนี้ทะลุปรุโปร่งไปหมดเลย เห็นกรอบโลกธาตุ เห็นไปหมดเลย มันก็มหัศจรรย์ พอมหัศจรรย์ก็ว่านี่คือนิพพาน สวงนรักษานี้ไว้ รักษานิพพาน นิพพานแสงสว่างไว้อีก ๘ เดือน กว่าจะทำลายนิพพานแสงสว่างนี้จนจบได้ ถ้าจบไป จบไป สว่างมันเกิดจากอะไร มันเกิดจากที่ไหน

ถ้ามันมีสิ่งใดก็แล้วแต่ มีจิตคือมีภพ ถ้ามีจิตคือมีภพ ฉะนั้น พระอรหันต์ไม่มีจิตแล้ว ไม่มีภพ ไม่มีสิ่งใดแล้ว แล้วพระอรหันต์เป็นอย่างไรล่ะ

อ้าว! พระอรหันต์ก็เป็นพระอรหันต์นะสิ อ้าว! พระอรหันต์ไม่สงสัยในพระอรหันต์ แต่ไอ้พวกเราสงสัย สงสัยเพราะอะไร

เราจะบอกว่าเรื่องนี้มันเรื่องนกกับปลา นกกับปลา นกมันก็บินของมันไป ไอ้ปลามันก็อยู่ในน้ำ ไอ้คนมันจะคุยกับปลา ไอ้ปลามันก็อยากจะคุยกับนก นี่ก็เหมือนกัน มันคนละมิติกัน แล้วจะคุยกันได้อย่างไร นกกับปลาคุยกันไม่รู้เรื่องหรอก

ทีนี้ถ้าไม่รู้เรื่องนะ เราก็วางไว้ แขนงไว้ก่อน แล้วเอาสิ่งที่รู้เรื่อง เอาสิ่งที่เราทำได้ รู้ได้ใน สมมุติบัญญัติ ในสมมุติบัญญัติเราคุยกัน ในสมมุติบัญญัติ สมมุติว่า หลวงตาท่านบอกว่า แม่แต่ชื่อ เขียนคำว่า “นิพพาน” ก็สมมุติขึ้นมา สมมุติว่านิพพาน แต่ตัวของนิพพานไม่เป็นแบบนั้น

เขียนว่า “นิพพาน” นี่คือสมมุติบัญญัติ เพราะพระพุทธเจ้าเป็นคนบัญญัติคำว่า “นิพพาน” ลองพระพุทธเจ้าบัญญัติว่านิพพานเป็นชื่ออื่นสิ เราก็อยากได้ชื่ออื่น เราไม่อยากจะ นิพพานหรอก แต่ถ้าพระพุทธเจ้าบัญญัติว่านิพพาน แต่ตัวนิพพานมันคืออะไร ตัวนิพพานมัน เป็นอีกเรื่องหนึ่งใช่ไหม นี่สมมุติบัญญัติ เราคุยกันเรื่องสมมุติบัญญัติ แต่จะอธิบายให้เข้าใจ มัน เป็นไปไม่ได้หรอก

ฉะนั้น สิ่งทีบอกว่า หลวงพ่อเป็นคนพูดเองว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต

บอกว่า เราไม่ควรพูดกันเรื่องสิ่งที่เราจินตนาการสูงเกินไป นกกับปลา มันไม่ควรคุยกันเลย ปลา มันก็ควรอยู่ในน้ำ มันก็คุยกับปลาด้วยกันนะ ขนาดปลากับปลา มันคุยด้วยกัน นกเล่า คูติ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ปลามันยังกินปลาเลย เวลานก นกเหยี่ยวมันบิน มันจับนกเล็กๆ กินเป็น อาหาร เวลานกนะ นกกับนกมันก็ยังกินกัน มันก็ยังจับเป็นเหยื่อ ปลากับปลามันก็จับกินกันเป็น เหยื่อ แล้วปลากับนกกมาคุยกันมันยิ่งยุ่งเข้าไปใหญ่เลย นกมันอยู่บนอากาศ ปลามันอยู่ในน้ำ

มรรคผลนิพพานมันเป็นอริยทรัพย์ เรามันอยู่ในโลกในสมมุติ อยู่ในโลกสมมุติ เราเอาสิ่ง ที่ว่านกกับปลาคุยกันแล้วมันจะรู้เรื่องได้อย่างไรละ ถ้ามันไม่รู้เรื่องนะ แต่เนี่ยมันมีครูบาอาจารย์ ของเราไง ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านเป็นจริง ทีนี้ถ้าครูบาอาจารย์ท่านเป็นจริง ท่านมีความจริง ในใจของท่าน พอมีความจริงในใจของท่าน เวลาเขาพูดกัน พระโดยทั่วไปเขาบอกว่า “จิตพระ อรหันต์เป็นอย่างนั้น จิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น”

หลวงตา ใหม่ๆ ท่านพูดอย่างนั้นเหมือนกันว่าจิตสะอาดบริสุทธิ์ๆ เพราะอะไร เพราะ สังคมมันยังเข้าใจไม่ได้ แต่พอสุดท้ายแล้วหลวงตาท่านบอกว่าธรรมชาติๆ ท่านไม่พูดถึงจิตอีกเลย ช่วงท้ายๆ เพราะสังคมรับรู้แล้วไงว่าอะไรควรไม่ควร

ว่า “จิตพระอรหันต์” ถ้าจิตพระอรหันต์มันสมมุติบัญญัติ มันผิด มันผิด ว่าทำไมมันมีตัวมี ตนอยู่

อาสาเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิตฺติ อาสวะสิ้นไป จิตนี้มันวิมุตติเข้าไป มันทำลายตัวมันเองแล้วมันเอาจิตมาจากไหน จิตมันไม่มีใจ

เวลาเขาบอกว่า “จิตพระอรหันต์ๆ” เวลาเขาอธิบายกัน “จิตพระอรหันต์” เวลาพูด เวลาสื่อ ธรรมชาติกันว่าจิตพระอรหันต์ นั้นล่ะแสดงว่าเขาไม่รู้จริง ถ้าเขาไม่รู้จริง เขาไม่รู้จริงที่คนเขาเชื่อ คนเขาเชื่อแล้วเขามาถามเรา เขาบอกว่าพระอรหันต์ เขาพูดว่าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้นๆ จิตพระอรหันต์มีขอบมีเขต จิตพระอรหันต์

เราบอกว่าเป็นไปไม่ได้ ถ้าคำพูดอย่างนี้มันเหมือนกับศีล ถ้าอยู่ด้วยกัน ศีลจะรู้ได้ว่าใครสะอาดบริสุทธิ์ อยู่ด้วยกันจะรู้ว่าศีลใครสะอาดบริสุทธิ์ ธรรมชาติจะรู้ได้เมื่อเขาพูดธรรมชาติ

นี่ขนาดว่าเราไปฟังเทศน์เป็นครั้งเป็นคราวนะ แต่คนที่อยู่ด้วยกัน เช่น หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นอยู่ ท่านพูดอยู่ทุกวัน ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ด้วยกัน ถามปัญหาอยู่ทุกวัน ปัญหาวันนี้ถาม ตอบอย่างหนึ่ง ปัญหาพรุ่งนี้ถาม ตอบอีกอย่าง ปัญหาต่อไปถาม ตอบ ปัญหาเดียวกันคลาดเคลื่อนไปตลอด มันจะเป็นครูบาอาจารย์เราได้อย่างไร ครูบาอาจารย์เราตอบปัญหาอย่างไรต้อง โหะ! โหะ! โหะ! เลย หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านบอกเลย ภาวนาต้องเป็นอย่างนั้น! ต้องเป็นอย่างนั้น! ต้องเป็นอย่างนั้น! ไม่มี “จะ หรือ”

“จะ หรือ” นั้นแสดงว่าเอ็งสงสัยแล้ว ไม่มี “จะ”

“น่าจะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนี้ น่าจะ” ไม่มี ภาคการปฏิบัติไม่มี

“ต้อง! ต้อง! ต้อง!” อย่างเดียวเลย ฉะนั้น พอ “ต้อง” อย่างเดียว ที่นี้พูดถึงการปฏิบัติในครูบาอาจารย์เราท่านเป็นอย่างนี้ พอท่านเป็นอย่างนี้ปั๊บ เวลาปฏิบัติมา “จิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น” อ้าว! เวลาฟังไปนะ พอลูกศิษย์ไปฟังคนอื่น ไปหาอาจารย์องค์อื่น อ้าว! จิตเป็นพระอรหันต์อย่างนั้น

หลวงตาท่านบอกว่า เวลามันเป็นอนาคามี มันว่างหมด เรือนว่างหมดเลย แต่มีคนอยู่ มีคนอยู่ก็คือภพ คือตัวจิตมันอยู่ แล้วถ้าจิตพระอรหันต์ ใจตัวนั้นยังอยู่ มันเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก

สิ่งที่เราจะเอะอะออกมาพูดเองว่า พระอรหันต์ไม่มีจิต พระอรหันต์ไม่มีจิต

ปลาเขาจะหามังไร เราค้นเอาคานเข้าไปสอด พอเอาคานไปสอด คานนั้นก็เลยขวางคอเราเองไง มันเลยกลับมาหาคนพูดไงว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต

อ้าว! พระอรหันต์ไม่มีจิตเป็นอย่างไรล่ะ

อ้าว! ก็นกกับปลามันจะคุยกัน เราเป็นปลา เราอยู่ในน้ำของเรา เราจะขึ้นไปอยู่บนอากาศกันอย่างไรล่ะ ฉะนั้น นกมันจะบินก็ธรรมชาติของมัน ปลามันก็ธรรมชาติอยู่ในน้ำของมัน

ฉะนั้น จิตพระอรหันต์ไม่มี ถ้าจิตพระอรหันต์มีก็มีภพ ถ้าไม่มีภพ แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาอนุโมทนากับหลวงปู่มันมาอย่างไร

หลวงปู่มันท่านเป็นผู้ที่มีศรัทธามาก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ถ้าศาสนาจะเจริญ ใครเป็นคนทำให้เจริญ ตัวของศาสนาเอง ประเสริฐอยู่แล้ว ตัวศาสนา ธรรมะไม่เคยเสื่อม ธรรมะนี้ สัจธรรมนี้สุดยอด แต่พวกเราคนที่ขวนขวายเข้าไปสู่สัจธรรมนั้น เพื่อจะสื่อธรรมะนั้น ศาสนาจะเจริญ ในตัวศาสนามันจะกระจายออกไป ใครไปเป็นคนทำให้กระจายออกไป ใครเป็นคนทำให้ศาสนานี้ออกมาให้สังคมจับต้องได้

ที่นี้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มันท่านทำบุญกุศลของท่านมา ท่านสร้างบุญกุศลของท่านมา เวลาท่านภาวนาของท่านมา จะมีครูบาอาจารย์มาอนุโมทนาเป็นชั้นๆ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มันจะมาทำให้ศาสนา ให้สัจธรรมมันชัดเจนขึ้นมา ให้สัจธรรมที่โลกเขาคลางแคลงใจ ที่ไม่มั่นใจของเขา ให้มีครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติขึ้นมาให้มันจับต้องได้ ฉะนั้น จับต้องได้ ถ้าทำสิ่งใด ครูบาอาจารย์คอยประคองคอยดูแลมา ฉะนั้น หลวงปู่มันท่านทำปฏิบัติของท่านมา

ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ผู้ที่จะมาทำให้ศาสนานี้ออกมาขึ้นมา ศาสนานี้เป็นที่ยึดมั่นของประชาชน ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ที่ท่านรู้ของท่าน ท่านก็อนุโมทนากับท่าน พออนุโมทนากับท่าน ในประวัติหลวงปู่มัน เวลาหลวงปู่ท่านเขียนประวัติหลวงปู่มัน เพราะเรื่องอย่างนี้มันไปอยู่ในครอบครัวของกรรมฐาน ถ้าอยู่ในครอบครัวกรรมฐาน กรรมฐานเชื่อใจมั่นใจ เพราะหลวงปู่มันท่านไม่เคยประกาศตนว่าท่านเป็นพระอรหันต์ แต่ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติกันมากับหลวงปู่มัน มั่นใจว่าหลวงปู่มันท่านเป็นพระอรหันต์

ฉะนั้น เป็นพระอรหันต์ หลวงปู่มันท่านนิพพานไปแล้ว หลวงตาท่านเป็นผู้อุปัชฌาภ เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดหลวงปู่มัน ท่านอยากจะเชิดชู เพราะหลวงปู่มันอยากจะให้เป็นปรากฏถึงพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันเจริญที่ไหน มันต้องเจริญในหัวใจของบริษัท ๔

บริษัท ๔ ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันก็เป็นนกกับปลา เป็นนกกับปลา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นนกออยู่บนอากาศ อยู่ที่สุขขอบฟ้า ไอ้เราเป็นปลาอยู่ในน้ำ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วอยากบินๆ ไอ้ปลาอยากบิน

ปลาบางชนิดมันบินได้ เพราะมันโคดขึ้นมาจากน้ำเป็นครั้งเป็นคราว แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา คูลิ สิ่งที่ว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเหมือนกับอินทรี นกใหญ่บินอยู่บนอากาศ แล้วไปศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรมมาแล้วเราเข้าใจสิ่งใด

ทีนี้เวลาหลวงปู่มันท่านศึกษาของท่าน ท่านศึกษาของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านไปเอาความจริงนั้นมา ออกมาเพื่อสังฆธรรม ทีนี้ท่านปฏิบัติไปๆ สิ่งต่างๆ ที่ว่าครูบาอาจารย์มาอนุโมทนาๆ แล้วมาอย่างไรละ

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านเขียนประวัติหลวงปู่มัน ถ้าไม่เขียนออกมา มันก็ไม่ใช่การที่ว่า ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งกำลังจะแพร่กระจายออกไป พอแพร่กระจายออกไป ความเห็นต่างของคนมันมี นกกับปลาๆ

คึกฤทธิ ปราโมทย์ เขียนเลย “หลวงปู่มันสอนให้คนโง่หรือคนฉลาด ในเมื่อในพระไตรปิฎกบอกว่านิพพานแล้วไม่มี แล้วถ้าไม่มีแล้ว พระอรหันต์นิพพานไปแล้วมาไม่ได้ ถ้ามาไม่ได้ มันไม่มี เพราะในพระไตรปิฎกว่าอย่างนั้น” คึกฤทธิว่าอย่างนั้น

หลวงตาท่านตอบเลย ในประวัติหลวงปู่มัน “ถ้าจะปฏิเสธให้ปฏิเสธพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เสียก่อน ถ้าจะปฏิเสธถึงมรรคผล ให้ปฏิเสธพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์”

พระพุทธเจ้า ต้องปฏิเสธว่าไม่มี ธรรมะต้องไม่มี สังฆะต้องไม่มี ถ้าไม่มี ไม่มีก็มาไม่ได้ไง แต่ถ้าเราปฏิเสธ ชาวพุทธปฏิเสธพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไหม ชาวพุทธปฏิเสธรัตนตรัย

ไหม? ไม่ ถ้าไม่ปฏิเสธ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมีนะสิ อ้าว! ถ้ามี นิพพานมันก็มีนะสิ อ้าว! แล้วมี เพราะมีแล้วมาอนุโมทนาได้ ของมีมาได้ไหม อ้าว! ของมีมาอย่างไรล่ะ

เออ! นกกับปลาจะคุยกันแล้ว

มีสิ นิพพานมีสิ ถ้าไม่มี เราจะไปไหนล่ะ ฉะนั้น นิพพานมันมีใจ ทีนี้ว่าถ้านิพพานมันมี เวลาหลวงตาท่านเขียนถึงประวัติหลวงปู่มั่น ก็กฤทธิ์บอกเลยว่าในพระไตรปิฎกบอกไม่มี นี่ทางวิทยาศาสตร์ คิดแบบโลก นักปราชญ์คิดกัน ปลามันอยากจะบินแบบนก มันบอกว่าพระไตรปิฎก ว่าอย่างนั้น

แต่เวลาคนที่เขารู้จริง เห็นไหม ให้ปฏิเสธก่อนว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไม่มี ถ้าปฏิเสธตรงนั้นไม่ได้ นิพพานมันมี ในเมื่อพระพุทธเจ้ามี มีเหมือนไม่มี ไม่มีเหมือนมี ถ้ามันไม่มี อะไรเลย เราก็หลุดออกไปเป็นสสารหรือ เป็นพลังงานหรือ แล้วเป็นอย่างไรต่อ แล้ววิมุตตिसุขเป็นอย่างไรล่ะ วิมุตตिसุขเป็นอย่างไร อ้าว! ขนาดสุขทางโลกเขายังสุขกันได้ แล้วปฏิบัติจนสิ้นกิเลสไปแล้ว เป็นพระอรหันต์ไปแล้ว วิมุตตिसุขมันเป็นอย่างไรล่ะ

มันมีของมันอยู่ ถ้ามันมีของมันอยู่นะ มโนวิญญานะปี นิพพิทุทติ มโนสมมุตเสปี นิพพิทุทติ

มโนวิญญานะปี นิพพิทุทติ มโนสัมผัส มโนกีน่าเบื่อหน่าย สิ่งที่เกิดจากมโนกีน่าเบื่อหน่าย ผลของการเกิดจากการสัมผัสกีน่าเบื่อหน่าย

มันมีอาหาร ๔ ใจ กวพิงการอาหาร อาหารของมนุษย์ วิญญาณาหาร อาหารของเทวดา ผัสสาหาร อาหารของพรหม มโนสัญเจตนาหาร

มโนวิญญานะปี นิพพิทุทติ มโนสมมุตเสปี นิพพิทุทติ มโนมันทำลาย นั่นก็จิตใจ มโนคือใจ ใจกีน่าเบื่อหน่าย ผลของความสัมผัสของใจกีน่าเบื่อหน่าย มันน่าเบื่อหน่ายไปหมด นิพพิทุทติ วิรุชติ พอเกิดความเบื่อหน่ายมันก็สลัดทิ้ง พอสลัดทิ้งไป มันทำลายมโนใจ ทำลายจิตใจ จิตโดนทำลายไปแล้วใจ

แล้วมโนสัญเจตนาหารเป็นอย่างไรล่ะ

มโนสัญเจตนาหาร อาหารนั้นเป็นเราหรือเปล่า? ไม่ใช่ อาหารนั้นไม่ใช่เรานะ อาหารเป็นเราไหม อาหารตั้งบนโต๊ะเป็นเราไหม? ไม่ใช่ แต่เรากินอาหารหรือเปล่า? กิน เรากินอาหาร

นี่ก็เหมือนกัน มโนวิญญาณปี นิพพิทฺทติ มโนมันโคนทำลายไปแล้ว มันไม่มี พระอรหันต์ไม่มีจิต แต่มโนสัญเจตนาหาร สิ่งที่เราทำลายของเราเอง เสื้อผ้าที่เราถอดแล้ว เราไปซักแล้วเรามาใส่ได้ไหม? ได้ อ้าว! เสื้อผ้าเรานี้ เสื้อผ้าเรา เราถอดออกสิ เราเปลี่ยนเสื้อผ้าแล้วเอาเสื้อผ้าเราไปซักใช้ไหม มันสะอาดแล้วเราเปลี่ยนเสื้อผ้าไหม? เปลี่ยน

นี่ก็เหมือนกัน มโนที่เราทิ้งไปแล้ว จิตที่เราทิ้งไปแล้ว เราทิ้งไปแล้ว แต่ใครเป็นคนทิ้งละ อ้าว! แล้วมโนสัญเจตนาหารมันอยู่ไหนละ มโนคือใจ แล้วเวลาใจกับใจมันสัมผัสกันมันเป็นอย่างไรละ นี่พูดถึงอาหารนะ ยังไม่ได้พูดถึงนิพพานเลย

อาหาร ๔ เพราะมนุษย์เราต้องอยู่ด้วยอาหารใช้ไหม จิตมันก็ต้องมีอาหารของมัน ภพชาติต้องมีอาหารของมันหมด นี่ไง คนกินอาหารด้วยกัน คนกินอาหารเหมือนกัน คนกินอาหารด้วยกัน เราจะคุยกันได้ใช้ไหมว่าอาหารที่ไหนอร่อยไม่อร่อย เขาไปกินอาหารกันมา เราไม่เคยกิน เรารู้ได้อย่างไรว่าอาหารที่ไหนอร่อย เราไม่รู้หรือก ถ้าเราเคยกินมาแล้ว เราไปกินร้านอาหารเดียวกันมา แต่กินคนละคราวก็แล้วแต่ แต่ร้านอาหารเดียวกัน เออ! ร้านอาหารนี้มันเป็นอย่างนี้ แต่คนกินนะ ใครกิน เออ! คนกินอีกเรื่องหนึ่งนะ

ฉะนั้น ในเมื่ออาหาร ๔ มันมี มันสัมผัสกันได้ เราจะไม่ลงลึกมากกินไป ลงลึกกินไป หมูเขาจะหาม เอาคานเข้าไปสอด คานนั้นมันจะตำคอเราเองไง เดี่ยวคานนั้นมันจะกลับมา ฉะนั้น ไม่ลงลึกไปมากกว่านี้ ไม่ลงลึก

ฉะนั้น สิ่งที่เขาพูดเอง เขาพูดเองว่า นิพพานไปแล้วมันไม่มี แล้วมาปรากฏได้อย่างไร พระอรหันต์ไม่มีแล้วมาปรากฏได้อย่างไร

ไม่มาปรากฏหรือก สิ่งที่มาปรากฏมันเรื่องไร้สาระ ในผลของวิญญูะ วิญญูะนี้มันเป็นวิบากกรรม เรา เพราะมีเวรมีกรรมมันถึงเกิดในภพในชาติ แล้วเราสลัดทิ้งวิบากนั้นไปแล้ว เราพ้นจากวิญญูะไปแล้ว เราจะลงไปกินขี้อีกไหม เราพ้นจากหลุมขี้ขึ้นมาแล้ว เราจะลงไปกินขี้อีกไหม ในเมื่อเราเกิดเป็นตัวหนอน เราก็อยู่ในหลุมขี้มันนั่นนะ แต่เราทำตัวเราสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาจากหลุมขี้ เรา

ขึ้นจากหลุมขี้ เราทำความสะอาดแล้ว เราจะลงไปหลุมขี้ใหม่ ก็ไม่มีใครลงไปหลุมขี้นั้น
 หรอก ผลของวัฏฏะมันเป็นวิบาก ฉะนั้น เขาไม่มากันหรอก ไม่นำรีนรมย์ ไม่นำรีนรมย์ มันนำ
 ขยะแขยง นำรังเกียจ ไม่นำที่จะเข้าไปยุ่งเลย

แต่ในเมื่อคำถามถามว่า ที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต ไม่มีภพ แล้วทำไมโยมบางคนก็ภาวนาคี
 แล้ว คนที่มีบุญกุศล เขาทำไมไม่เห็นหลวงปู่ ครูบาอาจารย์ท่านมาปรากฏตัวล่ะ

สิ่งที่มาปรากฏให้เห็นนะ คำสอน คุณติ เวลาหลวงปู่มัน ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เวลา
 หลวงปู่มันประพฤติปฏิบัติไป ครูบาอาจารย์ท่านอนุโมทนาคะ

เวลาธรรมมาเตือนๆ ธรรมมันคืออะไร? ธรรมคือสังขธรรม สังขธรรมคือว่า เวลาเราปฏิบัติ
 ไป จิตใจของเรามันมีปัญญา มันแยกแยะมันใคร่ครวญสิ่งนั้นได้ ถ้าใคร่ครวญสิ่งนั้น ธรรมมัน
 เกิดๆ ธรรมมันเกิด มันเคลียร์ได้หมดนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เวลาจิตเรา ใครภาวนาคี จะเห็นหลวงปู่มัน หลวงปู่มันจะมาสอนอย่างนั้น
 หลวงปู่มันจะสอนอย่างนั้น

คนเราเห็นได้หายๆ ก็มี เห็นได้โดยนิมิตก็มี กรรมนิมิตก็มี แต่สิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์ท่าน
 มา ท่านตรวจของท่าน

ในสมัยอยู่ที่หนองผือ ใครอยู่ที่ภูฏีอะไรก็แล้วแต่ หลวงปู่มันท่านส่งใจของท่านจิตท่านไป
 ดู เข้าขึ้นมาท่านบอกหมดเลย “องค์นั้นทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้น ผิดหมด” ทำไมท่านทำของท่านได้
 เพราะหลวงปู่มันท่านก็เป็นพระอรหันต์ของท่านอยู่แล้ว แล้วเวลาคนทำทุกข์ทำยากมันอยู่ที่อำนาจ
 วาสนาบารมีของบุคคลคนนั้น

อย่างเช่นเอตทัคคะ พระสีวลีมีบุญกุศลมาก ไปอยู่ที่ไหนจะมีลาภสักการะเต็มไปหมด เวลา
 พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มีเดช พระสารีบุตรมีปัญญามาก พระพุทธเจ้าเทศนาว่าการอย่างไร พระสา
 รีบุตรอธิบายได้หมด นี่มันเป็นความชำนาญของแต่ละบุคคล อำนาจวาสนาสรางมาแบบนั้นไง ถ้า
 สรางมาแบบนั้น เรื่องที่ว่าเราสงสัย เราว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์ เป็นเรื่องปกติธรรมดาของท่าน เป็น
 เรื่องปกติธรรมดาของเศรษฐีไซ้ใหม่ เขามีเงินทองมหาศาลไซ้ใหม่ เขาจะกินอยู่ จะใช้สอยอย่างไร
 เขาสะดวกสบายของเขา ไ้เราไม่มีสักสิ่งหนึ่ง อยากจะกินหูลลามา น้ำแดง ข้าวแกง ขอให้ได้กิน

เถอะ ข้าวราดแกง ๒๕ บาท ๓๐ บาท ขอให้ได้กินเถอะ อย่าสะเออะจะกินหูลามน้ำแดงกับเขาเลย

แต่ถ้าเศรษฐีเขากินทุกวัน เขากินทุกวัน เช้า กลาง วัน เย็น เขากินได้ เขากินเสร็จแล้วเขายังสั่งไปเจือจانبกับบุคคลคนอื่น เขากินแล้วเขายังมีเพื่อแผ่ไปให้คนอื่น เขามีของเขา เขาสะดวกของเขา นี่ก็เหมือนกัน บารมีของคน บารมีของครูบาอาจารย์ท่านเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

เราคิดคาดหมายไม่ได้หรอก ถ้าเราคิดคาดหมายไม่ได้ สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมาเป็นความจริง แต่เกิดในภาคปัจจุบันที่กำลังมีปัญหา เพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์ท่านทำจริงของท่าน แล้วพระที่มีปัญหาอยู่ที่นี่ก็อวดอ้างสรรพคุณ พออวดอ้างสรรพคุณ เวลาทำไปแล้วมันก็มีแต่ความจอมปลอม มีความจอมปลอมไปมันก็ไม่ใช่ความจริง

แต่เวลาเราคุยกันเรื่องธรรมะๆ เราพูดเรื่องจริง เราพูดเรื่องจริง ความจริงมันมีอยู่ แต่ความจริงที่มีอยู่ มันมีบุคคลคนใดทำได้บ้าง มีบุคคลคนใดได้สร้างสมบุญญาธิการ สร้างอานาจวาสนาบารมีมาเป็นแบบนี้บ้าง สัตว์อาชาไนยมันหายาก ลักษณะของผู้นำ ลักษณะของผู้นำที่สร้างสมบุญญาธิการมาหาได้ยากมาก ใ้ซู้ทุคคุดถั่งอย่างพวกเราหาได้เยอะเต็มไปหมด

นี่ก็เหมือนกัน พอครูบาอาจารย์มีชื่อเสียงก็จะทำตาม เราพูดอย่างนี้เพราะมันสะท้อนใจใจ ถ้าพูดจากคุณงามความดี พูดถึงหลักสัจจะความจริง ใ้พวกซู้ทุคคุดถั่งมันก็จะเอาอย่างนี้ไปอ้างอิง “ฉันก็หลวงปู่มน้อย หลวงปู่มน้อยนั่งอยู่ที่นี่ หลวงปู่มน้อยทำได้ทุกอย่าง” จะโฆษณาหากินแล้วละ

ความจริงมันก็มีอยู่ ความเท็จมันก็มีมาก ความจริงของครูบาอาจารย์ก็มีจริงอยู่ แต่ผู้ที่มาทำ ความเท็จ ผู้ที่มาน้อฉลเพื่อจะเอาประโยชน์ก็มีมาก ฉะนั้น เวลาพูดมันต้องระวัง

ความจริงก็คือความจริง ความจริงมันคือความสะอาดบริสุทธิ์ ความจริงมันคือความจริง แต่ใ้พวกน้อฉล หลวงปู่มน้อยท่านบอกไว้แล้ว ต่อไปมันมีแต่คนเอาเขียง ไม่เอาอย่าง มันจะเอาแต่ชื่อเสียง เอาแต่เกียรติคุณ “ลูกศิษย์หลวงปู่มน้อย เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มน้อยองค์สุดท้าย” ห้ามคนอื่นเป็นใจ “ฉันเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มน้อยเป็นองค์สุดท้ายนะ องค์อื่นไม่มีอีกแล้ว” ห้ามมาต่อแถวนะ จะเอาอยู่คนเดียว แต่ถ้าเป็นความจริงนะ ความจริงเป็นความจริงจากในใจ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าถ้าคนไหนเขาภาวนาดี ๆ ถ้ามีแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้มันก็มีจริงของเขา อย่างนั้นจริงๆ ถ้ามีจริงอย่างนั้นจริงๆ มันเป็นเรื่องนกกับปลา มันเป็นเรื่องนกกับปลา นกกับปลา คู่กันไม่รู้เรื่อง เราคุยกันรู้เรื่องด้วยสมมุติบัญญัติ นี่มันเรื่องของวิมุตติ พ้นจากสมมุติไป มันผู้ที่วิมุตติด้วยกัน อ้าปากก็เห็นลิ้นไก่แล้วละ พูดผิดพูดถูกนะ ถ้าความจริงเขาไม่กลัวอะไรหรอก พูดไปเถอะ ไม่มีผิด เพียงแต่ว่า หลวงตาท่านพูดบ่อย ไปไหนในยามนั้นมีนิวเคลียร์นิวตรอนนะ แต่ มันไม่ควัก มันไม่ควักออกมา เพราะโลกเขาจับไม่ได้ เขาไม่รู้กับเราหรอก ไม่มีใครรู้กับเราหรอก

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าโลกไม่รู้กับเรา ไอ้พวกที่น้อยลเขาถึงมาดักดวงเอาผลประโยชน์นี้ไง พูดถึงใดที่เราคาดไม่ถึง “สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ” ไม่จริงเลย

ถ้าสิ่งนั้นเป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนี้ “อานนท์ ไม่มีกำมือในเรา” มันแบบหมดใจ มันพร้อมให้ตรวจสอบไง มันพูดที่ไหนก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ให้ตรวจสอบ แต่ครูบาอาจารย์ของท่านไม่พูดออกมา ท่านไม่เบ้ออกมาเพราะว่ามันเบ้ออกมาแล้วมันมีแต่คนไม่เป็นประโยชน์ใจ

แต่ความจริง “ไม่มีกำมือในเรา” คือสังขรณ์ี่ไม่มีลึกลับ ไม่มีสิ่งใดซ่อนเร้น ไม่มีสิ่งใดที่เข้าถึงไม่ได้ เพียงแต่พวกเราทำได้จริงหรือเปล่าเท่านั้นเอง ถ้าทำได้จริงขึ้นมามันก็จบใจ ถ้าจบขึ้นมามันก็จบ ถ้าจบ ทำไม่ถึงเป็นแบบนี้

มันก็มีบุญ มีเวรมีกรรมของคน เวลาคนภาวนาไป มีครูบาอาจารย์มาเห็น มีครูบาอาจารย์มาสอน ครูบาอาจารย์มาเตือนนะ เวลาภาวนาไปแล้ว ถ้ามันจะผิดพลาดขึ้นมา จะเห็นภาพนิมิตครูบาอาจารย์มาเลย เราก็นั่งสงสัยแล้ว เราพยายามจะมีขันติ เราพยายามจะควบคุมเพื่อไม่ให้เสียหาย มันก็เป็นไปได้ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมี เวลาคนสร้างมาด้วยกัน มันคอยเตือนคอยบอกกันมันก็เป็นประโยชน์ใจ นี่พูดถึงทำไมเป็นอย่างนั้นได้

แล้วอย่างที่ว่า “เคยฟังเทศน์หลวงพ่อกว่า ลูกศิษย์คนหนึ่งจะเอาปืนไปยิงคน แล้วจู่ๆ หลวงปู่มันก็มาปรากฏตัวต่อหน้าจนมือไม้อ่อนไปหมด แล้วเลิกล้มคนยิงไป”

ไม่ใช่ เราพูดจริง แต่เราจำขึ้นปากหลวงตามา เพราะหลวงตาท่านอยู่ในเหตุการณ์นั้นมา ท่านเห็นคนที่เป็นอย่างนี้มาเล่าให้หลวงตาฟัง บอกว่าท่านก็เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มัน เป็นฆราวาส แล้ว

มันมีปัญหาขึ้นมา มันแค้นเพื่อนมาก เพื่อนรักกันมากเลย สุดท้ายแล้วเพื่อนทำเจ็บ วันนี้อย่างไรๆ ก็ต้องฆ่า ต้องฆ่าแน่นอน เพราะเป็นเพื่อนรักกันด้วย แล้วทำความเจ็บช้ำน้ำใจให้

เอาปืนจะไปฆ่าเพื่อนไง พอเดินไปจะไปฆ่าเพื่อน เพราะบ้านนอกใช้ไหม มันก็เดินไปตาม ถนน ตามทางเดิน เดินไปๆ เพราะคนไม่ได้คิดสิ่งใด จู่ๆ หลวงปู่มันโผล่มาต่อหน้าเลย พอหลวงปู่ มันโผล่มาต่อหน้า พอเห็นหลวงปู่มัน เพราะเขาเคารพอยู่แล้วไง “นี่จะไปตกรกรกขุมไหน” พูดด้วยนะ “นี่จะไปตกรกรกขุมไหน”

สะอึกเลยนะ ก้มลงนะ ก้มลงกราบนะ วางปืนแล้วกราบ กราบเลยนะ พอกราบ เงยหน้า ขึ้นมา หลวงปู่มันหายไปแล้ว ไม่มี แต่ต่อหน้าซัดๆ เลย นี่ไง บุญญาริการ ถ้าไปฆ่าเขาจะไปตกรกรกขุมไหน เพราะถ้าไปฆ่าเขาก็โดนจับ ถ้าไม่โดนจับก็ต้องหนีไป หนีไปสุดลำฟ้าเขียว แล้วมัน ประโยชน์อะไรล่ะ

พอเดินๆ ไป หลวงปู่มันโผล่มาตรงหน้า จังๆ หน้าเลย “นี่จะไปตกรกรกขุมไหน”

โธ้ย! ซ็อกเลยนะ เพราะอะไร เพราะด้วยความเคารพหลวงปู่มันมาก แล้วอยู่ในป่าในเขา หลวงปู่มันมาโผล่หน้าได้อย่างไร นี่ก็ซ็อกแล้ว ขนาดนี้ก็จะซ็อกตายอยู่แล้ว หลวงปู่มันมา แล้วตัวเองก็รู้แล้วว่าหลวงปู่มันนิพพานไปแล้ว ทำไมมาอยู่นั้น ก้มลงกราบเลย แต่อย่างนี้ยก ผลประโยชน์ให้กับธรรม ให้กับธรรมเพราะเราจะไปทำความผิดพลาดมหาศาล แล้วเพราะคุณงาม ความดี องค์หลวงปู่มันถึงมาเผชิญตรงหน้า แล้วพอกราบแล้วก็หายไป เวลามาก็ไม่เห็น เวลาไปก็ไม่เห็น ก็ถึงยกให้ว่าเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม พอสิ่งที่เป็นนามธรรม มันเป็นประโยชน์

นี่เรื่องจริง เรื่องจริง คนที่เป็นจริงมีตัวตนจริง แล้วคนที่มีตัวตนจริง หลวงตาไปสัมภรณ์ มา หลวงตาอยู่ในเหตุการณ์นั้นมา แล้วท่านพูดมา เราถึงเอาเรื่องอย่างนี้มาพูด เพราะเรื่องอย่างนี้ มันเป็นแง่บวกไง มันเป็นแง่สิ่งที่เป็นคติเตือนใจพวกเราไง

สิ่งใดที่หลวงตาท่านพูดเป็นแง่ของธรรม ประโยชน์ของธรรม เราจำติดหัวใจเลย แล้วพูด บ่อยๆ ซอบพูดบ่อยๆ เพราะมันเป็นคติธรรมที่ครูบาอาจารย์ท่านสร้างสมบุญญาริการมา แล้วท่าน ได้คุณธรรมอย่างนั้นมา

ไอ้พวกเรานี้ทุคฤกษ์ มีแต่เอาของครูบาอาจารย์มาขายกินอยู่ทุกวันนี้ จำชีพากหลวงตามาพูดอยู่นี้ ถ้าไม่มีหลวงตา เราจะเอาอะไรมาพูด ก็พูดจากชีพาก เก็บชีพากหลวงตามาคูยไม่อยู่นี่ไง

มันเป็นประโยชน์ใช่ไหม นี่เป็นเรื่องจริง เรื่องจริงมันเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น “รบกวนให้หลวงพ่อบิณฑบาตให้เข้าใจด้วย”

อธิบายอยู่นี้ อธิบายเพื่อจะไม่อธิบายต่อไปไง อธิบายให้เห็นว่าสิ่งที่ป็นนกกับปลา ในมิตติของสมมุติ บัญญัติ วิมุติต่างๆ มันเป็นระดับอย่างนั้น เราอย่าไปนับมันไปคุยกันบนก้อนเมฆเลย เอาบันไดพาดขึ้นก้อนเมฆนะ แล้วขึ้นไปก้อนเมฆ แล้วไปคุยกันบนก้อนเมฆ คุยกันเรื่องก้อนเมฆ จะไปหาอยู่หากินกันบนก้อนเมฆ

เราอยู่บนพื้นดิน เราคุยกันเรื่องที่นี่แหละ แล้วเรื่องนั้นถ้าเราทำได้นะ การพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เราเข้าใจได้ เมฆเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ความสะสมของไอน้ำ ความสะสมของมัน แล้วมันเกิดสันดาป มันเกิดฝนได้อย่างไร เราเข้าใจได้ แต่ความเป็นอย่างนั้น เราพยายามปฏิบัติของเราให้เป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นไป มันจะไม่สงสัยตรงนี้ไง เห็นไหม นกกับปลามันมีปัญหาไปตลอดละ

ฉะนั้น เขาบอกว่า โยมที่คุยกับเขาเคารพหลวงพ่อก่อนนะ ผมก็เคารพหลวงพ่อก่อนนะ แล้วก็ฟังเทศน์ทุกคืนเลย แล้วก็เอาคำพูดของเรามาเถียงกันอยู่ทุกคืนเลย สุดท้ายแล้วก็เขียนกลับมาหาเจ้าของคือคนพูด

คำพูดของเราพูดออกไป แล้วปัญหามันก็กลับมาหาเรา ให้เราแก้ไขคำพูดของเราเอง แล้วไอ้พวกที่ฟังอยู่นั้นก็ฟังแล้วเอามาคิดใจ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ถ้าจริงๆ แล้วเราไม่ต้องตอบ คำว่า “ไม่ต้องตอบ” หมายความว่า เรายังตอบมันยิ่งห่างไกลความจริงไปเรื่อย คนไม่รู้ตอบไป มันยิ่งห่างไกลไปๆ แต่คนที่เขารู้นะ เขาจะชักนำให้กลับเข้ามาๆ แล้วยิ่งชักนำให้กลับเข้ามา

หลวงตา เวลาหลวงปู่มันท่านเสียไป ท่านมีหลวงปู่มันเป็นที่พักที่อาศัย ไปนั่งร้องไห้อยู่ปลายเท้าหลวงปู่มันนะ จิตดวงนี้ จิตดวงนี้คือจิตของเราเอง จิตดวงนี้มันคือมัน มันไม่ฟังใครเลย

เพราะมันมีเหตุผลของมัน ใครจะสอนมันก็ไม่เชื่อ แล้วเวลามันเชื่อมันก็เชื่อหลวงปู่มัน หลวงปู่มันปั้นมาตั้งแต่ลี้มลูกคลุกกลาน

จนขณะที่หลวงปู่มันท่านนิพพาน หลวงตาท่านกำลังพิจารณาสุภะ พิจารณาสุภะ กำลังจะพ้นสุภะนั้นไป “จิตดวงนี้มันลี้มลูกคลุกกลานมาขนาดไหน หลวงปู่มันท่านเป็นคนแต่งมา ท่านเป็นคนปั้นแต่งมา ท่านเป็นคนดูแลรักษามา แล้วนี่หลวงปู่มันก็ตายไปแล้ว มันจะไปพึ่งใคร” ไปนั่งร้องไห้อยู่ปลายเท้าหลวงปู่มันนะ นี่ขนาดคนมีหลักมีเกณฑ์ ไปนั่งร้องไห้อยู่ปลายเท้าหลวงปู่มันจนสว่าง แล้วพอสุดท้ายแล้วมันคิดได้ไง อ้าว! ต่อไปนี้ไม่มีใครเป็นที่พึ่งแล้ว พยายามประมวลคำพูดของหลวงปู่มันที่ท่านสอนไว้

หลวงปู่มันสั่งว่า ให้อยู่กับพุทธ ให้อยู่กับผู้รู้ แล้วจะไม่เสีย พยายามรักษาจิตไว้ อย่่างไรก็ได้ แต่ กลับมาที่พุทธ กลับมาที่ผู้รู้ ไม่ส่งออกไปข้างนอก ไม่พยายามแฉออกไปข้างนอก กลับมาที่นี่

ท่านก็รักษาตัวท่านมาจนท่านสิ้นกิเลสไป นี่ไง คำสั่งคำสอนของครูบาอาจารย์ของเรา สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์ เอาตรงนั้น เอาตรงนั้น เอาสิ่งที่ท่านบอกว่าไม่ทิ้งหัวใจของเรา ไม่ทิ้งพุทธ ไม่ทิ้งผู้รู้ เพราะผู้รู้มันทุกขมันยาก

แล้วไปพูดถึงมรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพานเราก็ปรารถนา เราก็อยากเป็น ถ้าอยากเป็น วางไว้ก่อนไง แขนงเอาไว้ก่อน บอกเพื่อนนะ แขนงเอาไว้ก่อนทั้ง ๒ คน ทั้งคนที่จะตอบเพื่อน ทั้งเพื่อนที่เขาฟังอยู่ แขนงไว้เลย แล้วปฏิบัติไป วันไหนถ้าเป็นพระโสดาบัน เป็นพระอรหันต์ด้วยกัน คุยกันรู้เรื่องเลย วันไหนพอจบกิเลสแล้วนะ จะไม่สงสัยเรื่องที่ถามมาเลย เอ้! พอจบกิเลสหมด เออ! ไม่น่าถามหลวงพ่อดีนะ เราก็รู้ แหม! ของแก่นี่เอง แต่ตอนไม่รู้นี่ถามไป

นกกับปลามันคุยกันไม่รู้เรื่องหรอก แขนงไว้ เอาไว้ก่อน ปฏิบัติถึงแล้วเราจะรู้ของเรา อันนี้นกกับปลา

ถาม : ๑. การบวชเป็นพระอรหันต์ได้ มันเป็นอย่างไหรือคะ

ตอบ : ตอบไปเมื่อกี้แล้วนะ พระอรหันต์เขาทำอย่างไรนะ

ถาม : ๒. ท่านชอบการเป็นพระไหมคะ

ตอบ : ชอบสิ ถ้าไม่ชอบเขาจะมาบวชกันทำไม อ้าว! เป็นพระเป็นศากยบุตรไง เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชอบมาก ชอบมากถึงบวช แล้วคนบวชเยอะด้วย ประเทศไทยพระตั้ง ๓-๔ แสนองค์

เขาอยากบวชพระ อยากบวชพระมาเป็นพระโดยสมมุติ อุบิษฌาย์ยกเข้าหมู่ ยกเข้ามาเป็นสมมุติสงฆ์ แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันจะกลับไป “การบวชเป็นพระอรหันต์ได้ มันเป็นอย่างไระคะ”

มันก็จะรู้เอง พอรู้เองขึ้นมาก็เหมือน ๒ คนที่เมื่อกี้มันเถียงกัน ๒ คนนั้นเขาเถียงกัน นกกับปลา มันคุยกันไม่รู้เรื่อง พอมันเป็นนกหรือเป็นปลาด้วยกัน มันคุยกันรู้เรื่องเลย

นี่ก็เหมือนกัน “ชอบการเป็นพระไหมคะ”

ชอบ ชอบทำไม ชอบประพฤติปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติขึ้นไปแล้วมันก็จะรู้ไง รู้มรรครู้ผล มันก็จะเป็นอย่างนี้

“แล้วมันเป็นอย่างไรคะ”

เขาคุยกันรู้เรื่องหมดเลย เพราะเขาเป็นเหมือนกัน อ้าว! มันเป็นอย่างนี้เหมือนกันมันก็จบ จบแล้วนะ เพราะอธิบายไปแล้ว

ถาม : เวลามีคนมาเตือนเรา เวลาเราทำไม่เหมาะสม หรือทำอะไรผิดพลาด เราโกรธ หรือบางทีไม่ชอบ เราจะมึ่วิธีแก้อย่างไรที่ไม่ให้โกรธ

ตอบ : นี่ไง เวลามีคนมาเตือนเรา สิ่งนี้ละ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเปรียบเทียบ มีบุรุษอยู่ ๒ คนเป็นเพื่อนกัน แล้วไปด้วยกัน พอไปด้วยกัน อีกคนหนึ่งเขาโดนคนร้ายยิงด้วยธนู

เพื่อนเป็นคนโง่งนะ เพื่อนเป็นคนโง่งคือไม่เตือนไง เพื่อนเป็นคนโง่งบอกว่า เออ! เพื่อน เอ็งนอนอยู่นี่ก่อนนะ โคนยิง เอ็งนอนอยู่นี่ก่อน กูจะต้องตามไปหาไอ้คนยิงก่อนว่าทำไมมันยิงเอ็งวะ

ไปตามหาคนยิงเลย ทำไมเอ็งยิงเพื่อนเราละ แล้วพอยิงแล้วเอ็งยิงด้วยลูกธนูอะไรวะ ลูกธนูนี้มัน
ทำมาจากไม้อะไรวะ แล้วลูกธนูมันมียาพิษหรือเปล่าวะ ตามไปจนจบเรื่องนะ กลับมาหาเพื่อนมัน
เพื่อนมันตายแล้ว เพื่อนมันตายแล้ว

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า มีบุรุษอีกคนหนึ่งเขาฉลาด เวลาเขาไปกับ
เพื่อนเขา เพื่อนเขาโดนยิงด้วยธนู เขาไม่ตามไปหาใครเลย เขาช่วยเพื่อนเขา เขาดูแล เขาถอนธนู
จากบาดแผลของเพื่อนเขา เขารักษาบาดแผลให้เพื่อนเขา เพื่อนเขารอดตายได้ด้วยความสามารถของ
เขา เขาไม่ตามไปหาคนยิง ไม่ตามไปหาเหตุว่า “ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น ทำไมๆ” ทำไมไปนู่นนะ
ไอ้คนที่โดนยิงมันเจ็บ อู๊ย! เจ็บๆ มันไม่ดูเพื่อนมันเลย

คำเตือน คำเตือนเขาถอนธนูจากเรา เราโดนยิงแล้ว เราโดนยิงด้วยความผิดพลาด เราทำ
ความผิดพลาด เราทำที่ไม่เหมาะสม เราโดนกิเลสยิงแล้ว เราโดนกิเลสยิงแล้ว แล้วมีคนเขาจะ
ช่วยถอนธนูของเราเราไปโกรธเขาทำไม

ต่อไปนี้นะ เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยอย่าไปหาหมออะ เดี่ยวหมอมันนึกยาแล้วเจ็บ เดี่ยวจะไป
อัดหมอเลย วันหลังพอไม่สบาย อยู่บ้าน ไม่ไปหาหมอ เดี่ยวไปโกรธหมอไง เพราะหมอมันนึกยา
เอา หมอมันผ่าตัด

อ้าว! เราไปหาเขา เราไปหาหมอไข้ไหม เราเจ็บไข้ได้ป่วย เราไปหาหมอไข้ไหม หมอจะ
นึกยากี่ เออ! นิดสิ อยากราย อ้าว! หมอบอกต้องผ่าตัด ผ่าตัดก็ผ่าตัด ก็อยากจะหาย อ้าว!

นี่ก็เหมือนกัน เราคิดแง่กลับใจ ถ้าเราคิดมุมกลับ เราจะได้ธรรม ถ้าเราคิดตามกิเลส “มันก็
จะเป็นอย่างนี้ เรื่องของเรา สิทธิของเรา มาอยู่อะไรละ” จะล่อเขาแล้ว “สิทธิของเรา ใครจะมาอยู่
ด้วย” กิเลส ทิฎฐิเกิด มิจฉาทิฎฐิ สัมมาทิฎฐิ สัมมาทิฎฐิมันทิฎฐิที่ถูกต้อง

ฉะนั้น เวลาเขาเตือนเรามีเหตุมีผลใหม่ สรรเสริญ นินทา โลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ คนที่
มีคุณธรรม คนที่เป็นพ่อเป็นแม่ คนที่เป็นญาติพี่น้องเขาเตือนด้วยผลบวก เขาเตือนด้วยเมตตา
ธรรม เขาเตือนด้วยความจริง

คนที่เขาหลอกลวง เราทำคุณงามความดี คนที่ชักให้เราออกนอกทาง อันนี้เขาเตือนโดย
เล่ห์กล เพราะมันมีสรรเสริญนินทาไป ธรรมะเก่าแก่ไป มันมีของประจำโลก เพราะจิตใจของคน

มันแตกต่างกันหลากหลาย ทีนี้คำเตือน เราก็ต้องพิจารณาว่าเตือนจริงหรือเปล่า เตือน มันมีเหตุมีผล พอไหม ถ้ามีเหตุมีผล นี่ไง ถอนลูกศรจากใจของเรา ถ้าวอนลูกศรจากใจของเรา มันเป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นประโยชน์กับเรา มันก็ถูกต้อง สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ถูกต้องดีงาม มันต้องแก้ที่เรา

เพราะคำว่า “กิเลสๆ” มันคือค้นหาความทะยานอยากสิ้นฝั่ง มันไม่มีเหตุมีผลหรอก กิเลสไม่เคยมีเหตุมีผล กิเลสมันพาลอย่างเดียว มันจะเอาชนะทุกอย่าง แล้วเอาชนะ เอาชนะโดยไม่มีเหตุมีผล

แต่ถ้าเป็นกรรม เป็นกรรมมันมีเหตุมีผล กรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันมีเหตุของมัน มีเหตุของมัน เห็นไหม ในเมื่อเขาเป็นพ่อเป็นแม่ ในเมื่อเขาเป็นญาติพี่น้อง ในเมื่อเป็นญาติผู้ใหญ่ เขามาเตือน มาเตือนมันก็ต้องมาใคร่ครวญสิ

แล้วพอโตขึ้นมา เพราะเป็นตามวัย เด็กไม่เคยยอมรับว่าเด็กผิด เด็กไม่มีใครว่าผิดเลย มีแต่พ่อแม่ผิดหมด เด็กไม่เคยผิด แต่เวลาโตขึ้นมาแล้วมันเป็นไปตามวัย พอโตขึ้นมา อืม! มันชักมีเหตุมีผลขึ้น ยิ่งโตขึ้นไป

จิตใจของเรามันอ่อนแอ มันไม่มีเหตุมีผลของมัน ถ้าจิตใจของเรามันคงขึ้นมา เพราะเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วฝึกหัดของเราขึ้นมา มีสติมีปัญญาขึ้นมา มันมีเหตุมีผลของมัน มีเหตุมีผล ฟังกันรู้เรื่อง

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านคุยกัน คูสิ เวลาธรรม จิตใจของเราอ่อนด้อยกว่า ท่านคุยอะไรกัน ฟังไม่รู้เรื่องนะ เวลาอาจารย์กับอาจารย์คุยกัน เรานั่งฟังประจำ หลวงปู่เจี๊ยะกับหลวงตาคุยกัน เรานั่งอยู่นั้นทุกที

เพราะหลวงตามานะ ท่านจะคุยกับหลวงปู่เจี๊ยะตัวต่อตัว เราไปนั่งอยู่นั้นนะ หลวงปู่เจี๊ยะไล่เลย “ไป ผู้ใหญ่จะคุยกัน”

หลวงตาบอก “ไม่ต้อง นั่งอยู่นี่”

ประจำ เวลาไป หลวงปู่เจี๊ยะไล่เลยนะ เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านจะคุยเรื่องส่วนตัว เรื่องของท่าน แต่หลวงตาบอก “เอ็งนั่งอยู่นี่” เรานั่งฟังมาประจำ เวลาผู้ใหญ่คุยกันนะไม่รู้เรื่อง เขาคุยอะไรกันนะ

เวลาหลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะคุยกันประจำ แล้วเราก็นั่งอยู่นั้นๆ ที่นั่นอยู่นั้น เราไม่ทันนะ พอเราพัฒนาเราทันขึ้นมา เออ! พอฟังๆ แล้วก็เก็บไว้ในใจ แล้วมาภาวนา เดินจงกรม นั่งภาวนาไป พอระดับของใจมันเสมอกัน เข้าใจได้ นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นไปอย่างนั้น ฉะนั้น ถ้าจิตใจเราอ่อนค้อย จิตใจ วุฒิภาวะของเราอ่อนแอ เราก็เก็บของเราไว้ก่อน แล้วก็มาพิจารณาของเรา

นี่เขาถามว่า เวลาเขาเตือนเรา สิ่งที่ไม่เหมาะสม โกรธทุกทีเลย โกรธทุกทีเลย

โกรธก็ทฎฐิมานะของเราไง ทฎฐิมานะของเราใครจะแก้ให้ อ้าว! ใครจะแก้ให้เรา นี่ไง เวลาเราปฏิบัติของเรา เป็นพระโศดาบัน เป็นสภิกทาคามี เป็นอนาคามี ใครอยากเป็นบ้าง ยกมืออยากเป็นหมดเลย แล้วใครทำให้ละถ้าใจมันไม่ทำขึ้นมา อ้าว! ใจมันไม่สำรอกคายกิเลสออก มันจะเป็นพระโศดาบันได้อย่างไร

อ้าว! พระโศดาบันไปเอาจากที่ไหน เอาในตำราหรือ เอาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือ เอาจากหลวงปู่มันหรือ เอาที่ไหนก็ไม่มีถ้าใจมันไม่เป็น ถ้าเป็นมันเป็นอย่างไรละ เป็นก็ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดมรรค เกิดธรรมจักร ถ้าจักรมันเกิดขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าพูดถึงว่า คำเตือนขึ้นมาว่าทำไม่เหมาะสม มันเป็นที่ไหนละ แล้วจะแก้แก้ที่ไหนละ? ก็แก้ที่ใจเราไง แก้ที่ใจ แก้ที่สัมมาทฎฐิ แก้ที่สติปัญญา ปัญญามันแยกแยะของมันอะไรควรไม่ควร ถ้าอะไรไม่ควร พอควรไม่ควรมันถอนสร ลุกสรนี้ชักออกๆ แล้วแผลเจ็บไหม? เจ็บ

ถ้าเรามีทฎฐิมานะอย่างไรก็แล้วแต่นะ แล้วมีทุกคนส่งตูดหมดเลย “โอ้โฮ! หลวงพ่อพูดถูก หลวงพ่อพูดถูก” ลอยเลยนะ

พอเราพูดเสร็จ พวกนั้นบอกว่า “หลวงพ่อพูดผิด” โอ๊ย! แผลบหมดเลย เหลือนิดเดียว

นี่เหมือนกัน ต้องการให้คนยกย่องสรรเสริญอย่างเดียว ต้องการให้มีคนยอมรับเราอย่างเดียว
 ใจ ทำไมคนที่เห็นต่างเราไม่ได้หรือ คนที่เห็นต่างกับเรามีประโยชน์ใหม่ ก็คิดสิ ถ้าคิดของเรา
 ขึ้นมา มีปัญญาขึ้นมา มันก็ใช้ได้ใจ ไม่ต้องให้คนชมตลอดไป

เวลาคนชม คุณสิ เวลาเขาชม ชอบใจมาก แต่สำหรับเรานี้ไม่ ใครมาชม โดนทุกที ไม่ต้อง ไม่
 เอา ไม่ให้ใครชม ใครเข้ามาให้หงายท้องแล้วกันแหละ

เพราะสิ่งนี้มันทำให้คนเสียได้ คนที่เสียนะ เสียเพราะเหตุนี้ เสียเพราะคนยื่นขอสรรเสริญ
 นี้แหละ ผู้มีอำนาจเสียเพราะคนสอพลอ มันเสีย เสียตรงนั้นนะ

เรื่องอย่างนี้เพราะอยู่กับหลวงตามานาน หลวงตาบอกเลย ถ้าใครมาชม ถามว่า มาชม
 เพราะอะไร ใครมาชมท่านจะถาม ทำไมถึงชมอย่างนั้น มีเหตุผลอะไร เพราะอะไร เพราะเราไม่
 ต้องการแล้ว เราไม่ต้องการการติฉินนินทาจากใคร ใครคำ เจริญ ใครชม ชมทำไม ชมทำไม

นี่ไง แสดงว่าเขาสอพลอ เขาจะทำให้เราเสียหายใจ

แต่หลวงตานะ เมื่อก่อนเราอยู่กับท่าน ถ้าใครชมนะ ท่านก็เลย เพราะคนอย่างท่านต้องชม
 ใหม่ คนอย่างท่านต้องใคร ไปชมท่าน แล้วใครมาชมท่าน ถามเลย ทำไมชม ถ้าเขาบอกว่าชมเพราะ
 หลวงตามีสติมีธรรม เออ! อย่างนี้ฟังได้ แต่ถ้าชมด้วยความศรัทธาอะไร ท่านเอ็ดเอาเลย “ไม่มีเหตุ
 มีผล”

นี่ขนาดเรื่องข้างนอกนะ นี่เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา คือท่านทำเป็นแบบอย่างให้เรา
 เห็นนะ ขนาดท่านไปไหนนะ ท่านบอกว่ามีคนจะลัดคิวให้ ท่านปฏิเสธก่อน ท่านบอกไม่เอา ท่าน
 พูดเอง ไม่เอา เราไม่เอา เพราะทำไมไม่รู้ใหม่ เพราะเวลาเราเดินเข้าไป ไอ้คนที่อยู่คิวข้างหน้าเขารู้
 เห็นว่าเราแซงเขาไป เขาไม่พอใจอยู่แล้ว ในใจทุกคนไม่พอใจหรอก ถ้าใครแซงคิวเรา ทุกคนไม่
 พอใจทั้งนั้นแหละ แต่เขาไม่กล้าพูดออกมา เพราะว่าด้วยอำนาจของพระ ด้วยอำนาจของคนที่มา
 ตัดตอนให้

ท่านบอก ไม่มีประโยชน์หรอก ไปตามคิวนั้นแหละ ไปตามคิวไว้ ใครก่อนหน้าก่อนหลัง
 ไปตามนั้น แล้วเสร็จแล้วออกมา มันไม่มีการกระทบกระเทือนกัน แล้วมันเป็นประโยชน์ นี่เป็น

นิสัยของท่าน ไม่เอารัดเอาเปรียบใคร ไม่ชอบลัดคิว ไม่ชอบทำใดๆ ทั้งสิ้น ท่านทำของท่านอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นธรรมนะ ฉะนั้น สิ่งที้อย่างนี้ถ้าเป็นธรรมมันก็เป็นอย่างนั้น

นี่พูดถึงว่าคำชม คำชม คำติ คำต่างๆ เราต้องใช้ปัญญาของเรา ใช้ปัญญาของเราแล้ว แยกแยะของเรา แต่ถ้ามันเป็นอย่างนั้นปั๊บ มันจะย้อนกลับมาที่นี้ ที่ว่าเวลาโกรธ

ถ้าโกรธขึ้นมาซะ มีคนมาถามปัญหาเยอะมาก “หลวงพ่ เวลาเป็นอย่างนี้ ทำอย่างไร”

บอกว่า ให้ดำตัวเอง ให้ดำตัวเอง เวลาเราผิดพลาด ให้ตีตัวเอง ใครตีตัวเองได้ คนนั้นจะเป็นคนดี ใครรู้จักความบกพร่องของเรา แล้วตีเราไง ตีเพื่อก่อ เราดีเราดี ทำไมเราผิดพลาดอย่างนี้ ทำไมเราทำตัวอย่างนี้ พอทำผิดพลาดไปแล้วเสียใจ ไม่ควรทำอย่างนี้ คอยตีตัวเอง ถ้าใครตีตัวเอง จับความผิดของตัวเองได้ คนนั้นจะเป็นคนดี แล้วคนนั้นจะมีความสุข

แต่ถ้าคนไม่ตีตัวเองเลย จะให้คนอื่นชมยกย่องตลอดไป คนคนนั้น เห็นไหม ง่ายๆ เลย คนจะมาปอกลอกเรานะ มันมายกตูดหน่อยเดียว หมดนะ คนที่จะเอาประโยชน์กับเรา “แหม! ยอดๆ ยอดๆ” หมดตัว ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

แต่ถ้ามีสติปัญญา มันเข้าใจได้ แล้วเราจะไม่เป็นเหยื่อใครเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี้ ฉะนั้น ธรรม ธรรมอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก ถ้าสัตว์โลกมีธรรมในใจทุกๆ คนนะ ทุกคนประเสริฐหมด แล้วไม่มีใครเอารัดเอาเปรียบใคร มันละอายกับใจใจ มันมีความละอายกับใจนะ เราทำอะไรไปมันละอายกับใจ มันทำไม่ลงหรอก ทำไม่ได้ แล้วจิตใจคนเป็นอย่างนี้ทุกคน สังคมเรา อู้ฮู! มันจะมีความสุขขนาดไหน สังคมเราจะมีดีขนาดไหน

นี่พูดถึงว่า ถ้าจะเอาชนะตัวเองนะ ให้พยายามตีมัน แต่ถ้าเราใช้กับคนใกล้ชิด ดำมัน ดำมันเลย เรานี่ดำตัวเองมาเยอะมาก เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานะ ถ้าทำไม่ได้ ดำเช็ดเลย คนเลวทราม คนใช้ไม่ได้ ดำมากกว่านี้เยอะ นี่มันออกไมค์ ดำตัวเอง ดำมาเยอะมาก ดำสุดๆ เลย

แล้วเวลาภาวนาไปแล้วมันว่ามันเก่ง เอ็งไม่ได้ขี้ตีนหลวงปู่มันหรอก หลวงปู่มันท่านทุกข์กว่าเรามาเยอะนัก ครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมา ท่านทุกข์กว่าเราเยอะนัก ใ้เรามีหม่อมมีคณะ มีสังคม คอยซัพพอร์ต คอยดูแลอยู่มหาศาล ยังอ่อนแอได้ขนาดนี้ สมัยหลวงปู่มันไม่มีใครมาดูแลเลย ไป

อยู่ไหนหัวเดียวกระเทียมลีบ ด้วยตัวคนเดียว บุกป่าฝ่าดงมา ทุกข์ยากมาขนาดไหน ท่านยังเอาตัวท่านรอดมาได้

นี่ไง ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญด้วยผู้ที่จะมาส่งเสริมศาสนาให้มั่นคง ฉะนั้น เวลาหลวงปู่มันท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ท่านถึงมาอนุโมทนากับหลวงปู่มัน เพราะหลวงปู่มันจะทำประโยชน์สาธารณะ จะทำประโยชน์เพื่อสังคม จะทำประโยชน์กับโลก เอวัง